

Opgave 3 Grensmuren

De Chinese Muur, China's belangrijkste toeristische attractie, werd ooit gebouwd om de beschaving te beschermen tegen invallen van barbaren. Tegenwoordig bouwen landen grensmuren omdat ze zich willen beschermen tegen de instroom van migranten. Tussen de Verenigde Staten en Mexico bijvoorbeeld staat op een groot deel van de 3000 km lange grens een muur of hoog hek om het welvarende Amerika te beschermen tegen arme migranten uit Midden-Amerika.

Als Menno Bentveld, programmamaker voor de VARA, langs deze muur loopt, verbaast hij zich hierover. In zijn televisieprogramma *De Muur* interviewt hij een Amerikaanse ambtenaar, Peter Nunez, die betrokken is bij de bouw van de muur.

tekst 7

- Nunez: De muur is gebouwd als hulpmiddel om de wet te handhaven. Het is een middel om te voorkomen dat mensen illegaal ons land binnenkomen.
- Bentveld: Wat vindt u van de aanblik van de muur? Wat vindt u ervan dat wij in Europa deze muur onmenselijk vinden?
- Nunez: Waarom is een muur onmenselijk?
- Bentveld: Het verdeelt mensen.
- Nunez: De wet verdeelt mensen. De muur verdeelt helemaal niks. De wet bepaalt dat de 110 miljoen Mexicanen niet zelf mogen beslissen of ze naar ons land komen. Die wet is goedgekeurd door een democratisch parlement. De muur is een middel. Het is hetzelfde als met een inbreker, die klaagt dat je de deur op slot hebt gedaan als hij je huis wil leeghalen. Deze mensen komen ongevraagd ons huis binnen. Wij hebben het recht onszelf te verdedigen.
- Bentveld: Maar nu vergelijkt u hen met inbrekers en overvallers, die niet welkom zijn, ook al stelen ze niet en werken ze hier.

bron: VARA – De Muur

De discussie in tekst 7 kan worden begrepen met Cicero's onderscheid tussen rechtvaardigheid en medemenselijkheid. Rechtvaardig handelen moet volgens Cicero aan drie basisprincipes voldoen. Sommige filosofen vinden het onderscheid tussen rechtvaardigheid en medemenselijkheid ontoereikend als het gaat om mondiale rechtvaardigheid.

- 4p 12 Leg met tekst 7 uit dat Nunez elk van de drie basisprincipes van rechtvaardigheid kan gebruiken om het bestaan van de muur te rechtvaardigen.

Leg vervolgens met tekst 7 uit dat volgens Bentveld in dit geval rechtvaardigheid alleen ontoereikend is.

Ondanks de grensmuur wonen en werken in de Verenigde Staten miljoenen immigranten zonder geldige werk- of verblijfsvergunning. Deze migranten doen vooral zwaar en slecht betaald werk waar geen Amerikanen voor te vinden zijn. Zo vormen de illegale immigranten een belangrijk onderdeel

van de Amerikaanse economie. Een illegale migrant kan heel goed tientallen jaren ongestoord in de Verenigde Staten wonen en werken mits hij zijn huur en verzekeringen op tijd betaalt.

Uriel uit Mexico is zo'n immigrant die jarenlang illegaal werkte in de Verenigde Staten. In al die jaren betaalde hij zijn huur en verzekeringen en stichtte hij een gezin. Op een dag werd Uriel aangehouden omdat hij een stopteken van de politie negeerde. Vervolgens werd hij het land uitgezet en moest hij zijn vrouw en zoontje van twee maanden achterlaten. Nu ziet hij zijn vrouw en kind alleen in het weekend, gescheiden door het hoge hek op de grens.

Voor Immanuel Kant is de gastvrijheid die we aan vreemdelingen moeten bieden verbonden met wereldburgerrecht.

4p 13 Geef aan wat volgens Kant het verband is tussen gastvrijheid en wereldburgerrecht.

Leg vervolgens met de begrippen 'gastrecht' en 'bezoekrecht' uit dat Uriel volgens de opvatting van Kant misbruik heeft gemaakt van de Amerikaanse gastvrijheid.

Beargumenteer tot slot of het rechtvaardig is dat Uriel is uitgezet. Geef daarbij aan wat jij onder 'rechtvaardigheid' verstaat.

Ook aan de buitengrenzen van de Europese Unie (EU) zijn grensmuren en hekken gebouwd om de instroom van migranten en vluchtelingen te beperken, onder andere tussen Hongarije en Servië en tussen Griekenland en Turkije. De belangrijkste 'grensmuur' van de EU wordt echter gevormd door de Middellandse Zee. Vele migranten wagen in gammele en overvolle bootjes de overtocht, waarbij elk jaar duizenden mensen verdrinken. Onder hen zijn veel vluchtelingen uit landen als Syrië en Irak, die in Europa recht hebben op asiel omdat er in hun land oorlog woedt.

De Raad van Europa is een organisatie die zich inzet voor democratie en mensenrechten. Vrijwel alle Europese landen zijn lid van deze Raad. In 2015 uitte de Raad kritiek op het vluchtelingenbeleid van Europese landen. Nils Muižnieks, de commissaris voor de Mensenrechten van de Raad, noemt het beleid rampzalig en onaanvaardbaar. Volgens Muižnieks laten de Europese landen vluchtelingen in de steek.

tekst 8

De houding van sommige landen ten opzichte van asielzoekers is onverenigbaar met de Universele Verklaring van de Mensenrechten, vindt Muižnieks. Hij wijst op de verscherping van asielmaatregelen, waarbij het soms tot een misdaad wordt verklaard om op illegale wijze een land binnen te komen. Muižnieks noemt ook de hekken die landen oprichten om migranten te weren en de gevangenisachtige gebouwen waarin asielzoekers moeten verblijven. Hij noemt die aanpak verkeerd en zegt dat daardoor onnodig lijden wordt veroorzaakt bij vaak al getraumatiseerde mensen. Volgens de commissaris voor de Mensenrechten mag Europa zo'n situatie niet laten voortbestaan.

bron: nos.nl – raad-van-europa-kraakt-ontvangst-vluchtelingen-europa

Volgens Muižnieks komen sommige Europese landen hun plicht niet na omdat ze geen verantwoordelijkheid voor de vluchtelingen nemen. Bij het onderscheid tussen positieve en negatieve plichten hoort een onderscheid tussen herstellende verantwoordelijkheid en

- 3p 14 Leg uit welk soort verantwoordelijkheid hoort bij positieve plicht en welk soort verantwoordelijkheid hoort bij negatieve plicht. Leg vervolgens met tekst 8 uit welk soort plicht volgens Muižnieks niet nagekomen wordt.

Kritische journalisten en wetenschappers wijzen erop dat grensmuren weinig veranderen aan de instroom van migranten. Volgens hen hebben grensmuren vooral de functie om burgers van welvarende landen een gevoel van bescherming te geven tegen de bedreigende ongelijkheid in de wereld. Burgers in rijke landen zijn bang hun welvaart te verliezen aan immigranten en eisen bescherming van hun overheid.

Volgens Peter Singer geven mensen drie verschillende redenen waarom ze mensen in nood elders in de wereld niet hoeven te helpen.

- 3p 15 Geef deze drie redenen om **niet** te hoeven helpen. Leg vervolgens uit bij welke reden het bouwen van grensmuren volgens de kritische journalisten en wetenschappers past. Geef tot slot het argument waarmee Singer deze reden zou weerleggen.

De Sloveense filosoof Slavoj Žižek reageerde in een essay op de groeiende stroom vluchtelingen die naar Europa komt om een nieuw bestaan op te bouwen. Volgens Žižek moeten Europeanen onder ogen zien dat massale migratie een blijvend verschijnsel is.

De oorzaak van de massale migratie ligt volgens Žižek in het wereldwijde kapitalistische systeem. Hij stelt dat vluchtelingen de prijs zijn die we betalen voor de mondiale economie. Dat is volgens Žižek ook direct een aanwijzing voor wat er fout is aan de kapitalistische mondialisering. Hij pleit daarom voor een radicale economische verandering, die een einde moet maken aan de omstandigheden waaruit het vluchtelingenprobleem is voortgekomen.

Tegelijkertijd vraagt Žižek zich af of mondiale rechtvaardigheid een utopie is. Volgens hem moeten we streven naar mondiale rechtvaardigheid, maar is die alleen bereikbaar als we onze manier van leven ingrijpend veranderen.

Je kunt je afvragen of we vanuit onze menselijke natuur in staat zijn om ons leven ingrijpend te veranderen.

- 2p 16 Beargumenteer met jouw opvatting van de menselijke natuur of het nastreven van mondiale rechtvaardigheid utopisch is.